

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

18. prosinca 2014.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Zajednička organizacija tržišta – Banane – Pravila za uvoz –
Primjenjive stope carine“

U predmetu C-306/13,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio rechtbank van eerste aanleg te Brussel (Belgija), odlukom od 17. svibnja 2013., koju je Sud zaprimio 4. lipnja 2013., u postupku

LVP NV

protiv

Belgische Staat,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, predsjednik vijeća, C. Vajda, A. Rosas (izvjestitelj), E. Juhász i D. Šváby, suci,
nezavisni odvjetnik: P. Cruz Villalón,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za LVP NV, R. Verbeke, P. Vlaemminck i B. Van Vooren, *advocaten*,

— za belgijsku vladu, M. Jacobs i J.-C. Halleux, u svojstvu agenata,

— za grčku vladu, I. Chalkias i A. Vasilopoulou, u svojstvu agenata,

— za Vijeće Europske unije, S. Boelaert i E. Karlsson, u svojstvu agenata,

— za Europsku komisiju, G. Wils i I. Zervas, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez njegovog mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: nizozemski

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na ocjenu valjanosti Uredbe Vijeća (EZ) br. 1964/2005 od 29. studenoga 2005. o carinskim stopama za banane (SL L 316., str. 1.) s obzirom na članak I., članak XIII. stavke 1. i 2. točku (d) i članak XXVIII. i/ili bilo koju drugu primjenjivu odredbu Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. (SL 1994., L 336, str. 11., u daljnjem tekstu: GATT iz 1994.), koji se nalazi u Prilogu 1. A Sporazuma o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (WTO-a), potpisanog u Marakešu 15. travnja 1994. i potvrđenog odlukom Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986.-1994.) (SL L 336, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 74., str. 3.).
- 2 Taj zahtjev upućen je u okviru spora između LVP NV (u daljnjem tekstu: LVP) i Belgische Staat zbog zahtjeva za povrat carine koju je LVP platio na ime uvoza banana kostarikanskog i ekvadorskog podrijetla.

Pravni okvir

Sporazumi WTO-a

- 3 Odlukom 94/800 Vijeće Europske unije potvrdilo je Sporazum o osnivanju WTO-a i sporazume koji se nalaze u Prilozima 1., 2. i 3. tog sporazuma (u daljnjem tekstu: sporazumi o WTO-u), među kojima je i GATT iz 1994.
- 4 Člankom II. stavkom 2. Sporazuma o osnivanju WTO-a propisano je:
„Sporazumi i s njima povezani pravni instrumenti sadržani u Prilozima 1., 2. i 3. [...] sastavni su dijelovi ovog Sporazuma i obvezuju sve članice.“
- 5 Sukladno članku IV. stavku 1. Sporazuma o osnivanju WTO-a, uspostavlja se Ministarska konferencija sastavljena od predstavnika svih članica WTO-a. Člankom IX., stavcima 3. i 4. navedenog sporazuma određeni su uvjeti pod kojima u iznimnim okolnostima Ministarska konferencija može odlučiti o izuzeću od obveze koja se Sporazumom o osnivanju WTO-a ili nekim od sporazuma o WTO-u određuje članici.
- 6 U skladu s člankom I. stavkom 1. GATT-a iz 1994.:
„Sve prednosti, pogodnosti, povlastice ili imuniteti koje jedna ugovorna strana dodijeli proizvodu podrijetlom iz bilo koje zemlje ili namijenjenom bilo kojoj zemlji bit će, bez odgode i bezuvjetno, prošireni na sve slične proizvode podrijetlom iz područja svih drugih ugovornih strana ili namijenjene takvome. Ova odredba tiče se carina i davanja svih vrsta koja se plaćaju na uvoz ili izvoz ili prilikom uvoza ili izvoza [...]“ [neslužbeni prijevod]
- 7 Člankom II. GATT-a iz 1994., naslovljenim „Rasporedi koncesija“ , predviđeno je:
„1.
(a) Svaka ugovorna strana postupat će s drugim ugovornim stranama u području trgovine na način koji nije nepovoljniji od onoga koji je predviđen u mjerodavnom dijelu odgovarajućeg rasporeda priloženog ovom Sporazumu.

[...]

7. Rasporedi priloženi ovom Sporazumu sastavni su dio I. dijela tog Sporazuma.“ [neslužbeni prijevod]

8. Člankom XIII. GATT-a iz 1994. o nediskriminatornoj primjeni količinskih ograničenja propisano je:

„1. Ugovorne strane neće primjenjivati nikakve zabrane ili ograničenja pri uvozu proizvoda podrijetlom iz područja druge ugovorne strane [...], osim ako se slične zabrane ili ograničenja ne primjenjuju na uvoz sličnog proizvoda podrijetlom iz bilo koje treće zemlje.

[...] [neslužbeni prijevod]

2. Pri primjeni uvoznih ograničenja na bilo koji proizvod ugovorne će strane nastojati postići to da se raspodjela trgovine tim proizvodom što je više moguće približi onome što bi različite ugovorne strane imale pravo očekivati kada ta ograničenja ne bi postojala i u tu će svrhu poštovati sljedeće odredbe:

[...]

(d) U slučajevima kada se kvota dijeli između zemalja dobavljača ugovorna strana koja primjenjuje ograničenja moći će se sporazumjeti o podjeli kvote sa svim drugim ugovornim stranama koje imaju značajan interes za pribavljanje navedenog proizvoda. U slučaju kada nije moguće primijeniti ovu metodu, ugovorna strana o kojoj je riječ dodijelit će ugovornim stranama koje imaju značajan interes za pribavljanje tog proizvoda udjele razmjerne doprinosu navedenih ugovornih strana ukupnoj količini ili vrijednosti uvoza tog proizvoda tijekom reprezentativnog prethodnog razdoblja, uzimajući potpuno u obzir sve posebne čimbenike koji su mogli ili mogu utjecati na trgovinu tim proizvodom. [...]“ [neslužbeni prijevod]

9. Članak XXVIII. GATT-a iz 1994., naslovljen „Izmjena rasporedâ“, sadržava detaljna pravila o izmjeni rasporedâ koncesijâ predviđajući u tu svrhu složeni sustav pregovora između ugovornih strana.

10. Člankom XXVIII. stavcima 1., 3. i 5. GATT-a iz 1994. predviđeno je:

„1. Prvog dana svakog trogodišnjeg razdoblja, od kojih prvo započinje 1. siječnja 1958. [...], svaka ugovorna strana (u ovom članku pod nazivom ‚ugovorna strana podnositelj zahtjeva‘) moći će izmijeniti ili povući koncesiju sadržanu u odgovarajućem rasporedu priloženom ovom Sporazumu, nakon provedenih pregovora i postignutog sporazuma sa svim ugovornim stranama s kojima su o toj koncesiji prvobitno bili vođeni pregovori, kao i sa svim drugim ugovornim stranama čiji interes kao glavnog dobavljača bude priznat od strane ugovornih strana (ove dvije kategorije ugovornih strana, kao i ugovorna strana podnositelj zahtjeva nazivaju se u ovom članku ‚primarno zainteresirane ugovorne strane‘) i pod uvjetom da je konzultirala sve ostale ugovorne strane čiji su značajan interes u toj koncesiji priznale ugovorne strane.

[...]

3.

(a) Ako primarno zainteresirane ugovorne strane ne postignu sporazum do 1. siječnja 1958. ili do isteka bilo kojeg razdoblja predviđenog prvim stavkom ovog članka, ugovorna strana koja predlaže izmjenu ili povlačenje koncesije, imat će ipak mogućnost to učiniti. Ako ona poduzme takvu mjeru, sve ugovorne strane s kojima su o toj koncesiji prvobitno bili vođeni pregovori, sve ugovorne strane čiji je interes kao glavnog dobavljača priznat sukladno prvom stavku, kao i sve ugovorne strane čiji je značajan interes priznat sukladno navedenom stavku, imat će mogućnost povući, u roku od šest mjeseci računajući od dana početka primjene ove mjere i trideset dana od dana kada ugovorne strane o tome prime pisanu obavijest, bitno istovrsne koncesije o kojima su prvobitno bili vođeni pregovori s ugovornom stranom podnositeljem zahtjeva.

(b) Ako primarno zainteresirane ugovorne strane postignu sporazum koji ne odgovara drugoj ugovornoj strani čiji je značajan interes priznat sukladno prvom stavku, potonja će imati mogućnost povući, u roku od šest mjeseci računajući od početka primjene mjere predviđene tim Sporazumom i trideset dana od dana kada ugovorne strane o tome prime pisanu obavijest, bitno istovrsne koncesije o kojima su prvobitno bili vođeni pregovori s ugovornom stranom podnositeljem zahtjeva.

[...] [neslužbeni prijevod]

5. Prije 1. siječnja 1958. i prije isteka bilo kojeg razdoblja predviđenog prvim stavkom svaka ugovorna strana moći će tijekom sljedećeg razdoblja, putem obavijesti upućene ugovornim stranama, pridržati pravo na izmjenu odgovarajućeg rasporeda pod uvjetom da postupi u skladu s postupcima određenima u stavcima 1. do 3. Ako jedna ugovorna strana iskoristi tu mogućnost, drugim ugovornim stranama bit će dopušteno tijekom istog razdoblja izmijeniti ili povući sve koncesije o kojima su prvobitno bili vođeni pregovori s navedenom ugovornom stranom pod uvjetom da postupe u skladu s istim postupcima.“

Dogovori o bananama koje je sklopila Europska unija s Republikom Ekvador i sa Sjedinjenim Američkim Državama

- 11 Unija je 11. travnja i 30. travnja 2001. sklopila dogovore sa Sjedinjenim Američkim Državama i Republikom Ekvador kojima su definirani načini rješavanja sporova koje su te države pokrenule pred WTO-om zbog tarifnog postupanja s bananama uvezenima u Uniju (u daljnjem tekstu: dogovori o bananama). Tim dogovorima bilo je predviđeno da Unija uvede isključivo tarifni režim za uvoz banana najkasnije do 1. siječnja 2006.
- 12 Dogovorom o bananama koji je sklopljen s Republikom Ekvador bilo je predviđeno da se pregovori na temelju članka XXVIII. GATT-a iz 1994., u kojima je ta država priznata kao glavni dobavljač, u tu svrhu pravovremeno započnu.

Odstupanje iz Dohe

- 13 Ministarska konferencija WTO-a, koja se sastala u Dohi, 14. studenoga 2001. odobrila je Uniji odstupanje od članka I. GATT-a iz 1994. (u daljnjem tekstu: Odstupanje iz Dohe), u mjeri koja je potrebna kako bi se Uniji omogućilo da za proizvode porijeklom iz grupe afričkih, karipskih i pacifičkih zemalja (AKP) (u daljnjem tekstu: zemlje AKP-a) odobri povlašteno tarifno postupanje propisano Sporazumom o partnerstvu između Skupine afričkih, karipskih i pacifičkih država s jedne strane i Europske zajednice i njezinih država članica s druge strane, potpisanom u Cotonouu 23. lipnja 2000. (SL L 317, str. 3.), i koji je u ime Zajednice potvrđen Odlukom Vijeća 2003/159/EZ od 19. prosinca 2002. (SL 2003., L 65, str. 27., u daljnjem tekstu: Sporazum o partnerstvu AKP-EZ) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11, svezak 1., str. 3.), a da nije dužna odobriti isto povlašteno postupanje sa sličnim proizvodima bilo koje druge članice WTO-a.
- 14 Prilogom odluci Ministarske konferencije kojom je odobreno odstupanje iz Dohe ipak su, u okviru pregovora na temelju članka XXVIII. GATT-a iz 1994., predviđeni specifični arbitražni postupci između Unije i država u kojima banane podliježu stopi države s najviše povlastica (u daljnjem tekstu: države NPF-a), kako bi se utvrdilo ima li predviđeno ponovno uvođenje carine koje Unija primjenjuje na banane barem učinak da održi potpuni pristup tržištu dobavljačima banana iz država NPF-a.
- 15 Navedenim prilogom bilo je određeno da pregovori na temelju članka XXVIII. GATT-a iz 1994. i ti arbitražni postupci moraju biti dovršeni prije stupanja na snagu novog isključivo tarifnog režima Unije 1. siječnja 2006.

Ženevski sporazum

- 16 Unija i određene države NPF-a Latinske Amerike su 15. prosinca 2009. parafirale Ženevski sporazum o trgovini bananama između Europske unije i Brazila, Kolumbije, Kostarike, Ekvadora, Guatemale, Hondurasa, Meksika, Nikaragve, Paname, Perua i Venezuele (u daljnjem tekstu: Ženevski sporazum), koji je potpisan 31. svibnja 2010. i potvrđen Odlukom Vijeća 2011/194/EU od 7. ožujka 2011. (SL L 88, str. 66.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 119., str. 208.).
- 17 Stavkom 3. točkom (a) Ženevskog sporazuma predviđeni su maksimalni iznosi carina koje Unija treba primjenjivati na banane počevši od 15. prosinca 2009., koji se postupno smanjuju sve do 1. siječnja 2017. s iznosa od 148 eura po toni na 114 eura po toni.
- 18 Iz stavka 5. Ženevskog sporazuma proizlazi da se moraju riješiti svi sporovi koji su u tijeku u okviru WTO-a i sve pritužbe koje su uložile zemlje NPF-a, koje su stranke tog Sporazuma, u skladu s postupcima iz članaka XXIV. i XXVIII. GATT-a iz 1994., a tiču se trgovinskog režima Unije koji se primjenjuje na banane. Navedenim stavkom predviđeno je, među ostalim, da stranke Ženevskog sporazuma zajednički obavještavaju tijelo koje je u WTO-u nadležno za rješavanje sporova da su pronašle zajedničko rješenje kojim su se dogovorile okončati te sporove.

Pravo Unije

- 19 Glavom IV. Uredbe Vijeća (EEZ) br. 404/93 od 13. veljače 1993. o zajedničkoj organizaciji tržišta u sektoru banana (SL L 47., str. 1.) raniji različiti nacionalni sustavi zamijenjeni su, u sektoru banana, zajedničkim sustavom razmjene s trećim zemljama.
- 20 Članak 15. Uredbe br. 404/93 je, na temelju glave IV. navedene uredbe, odredio četiri kategorije banana, i to tradicionalne banane iz država AKP-a, netradicionalne banane iz država AKP-a, banane iz trećih zemalja koje nisu države AKP-a i banane porijeklom iz Zajednice.
- 21 Člankom 18. Uredbe br. 404/93 bilo je predviđeno da se za svaku godinu uvede tarifna kvota od 2 milijuna tona neto težine za uvoz banana iz trećih zemalja koje nisu države AKP-a i za netradicionalne banane iz država AKP-a, međutim podvrgavajući uvoz tih dviju kategorija banana različitim carinskim stopama.
- 22 Uredba br. 404/93 naknadno je izmijenjena više puta.
- 23 Uredbom Vijeća (EZ) br. 3290/94 od 22. prosinca 1994. (SL L 349, str. 105.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 22., str. 11.), Uredbom Vijeća (EZ) br. 216/2001 od 29. siječnja 2001. (SL L 31, str. 2.) i Uredbom Vijeća (EZ) br. 2587/2001 od 19. prosinca 2001. (SL L 345, str. 13.) izmijenjeni su članci 15. do 20. Uredbe br. 404/93, posebno što se tiče tarifne kvote i iznosa carine određene člankom 18. potonje uredbe.
- 24 Člankom 16. stavkom 1. Uredbe br. 404/93, kako je izmijenjena Uredbom br. 2587/2001, tako je predviđeno:

„Ovaj članak i članci 17. do 20. primjenjuju se na uvoz svježih proizvoda iz oznake KN 0803 00 19 sve do stupanja na snagu stope Zajedničke carinske tarife za te proizvode, najkasnije do 1. siječnja 2006., uspostavljene u skladu s postupkom predviđenim člankom XXVIII. [GATT-a iz 1994.].“ [neslužbeni prijevod]

25 Člankom 18. Uredbe br. 404/93, izmijenjene Uredbom br. 2587/2001, propisano je:

„1. Svake godine, počevši od 1. siječnja, otvaraju se sljedeće tarifne kvote:

- (a) tarifna kvota od 2.200.000 tona neto težine, odnosno ‚kvota A‘;
- (b) dodatna tarifna kvota od 453.000 tona neto težine, odnosno ‚kvota B‘;
- (c) autonomna tarifna kvota od 750.000 tona neto težine, odnosno ‚kvota C‘.

Kvota A i B otvorene su za uvoz proizvoda porijeklom iz svih trećih zemalja.

Kvota C otvorena je za uvoz proizvoda porijeklom iz [država] AKP-a.

[...] [neslužbeni prijevod]

2. U okviru kvota A i B uvoz banana iz trećih zemalja koje nisu [države] AKP-a podliježe carini od 75 eura po toni. Uvoz proizvoda porijeklom iz [država] AKP-a podliježe nultoj stopi carine.

3. U okviru kvote C uvoz podliježe nultoj stopi carine.

[...]“ [neslužbeni prijevod]

26 Uvodne izjave 1. do 7. Uredbe br. 1964/2005 glase:

- „(1) [Uredbom br. 404/93, kako je izmijenjena Uredbom br. 2587/2001] predviđeno je stupanje na snagu isključivo tarifnog režima za uvoz banana najkasnije do 1. siječnja 2006.
- (2) Vijeće je 12. srpnja 2004. ovlastilo Komisiju da započne pregovore u okviru članka XXVIII. GATT-a [iz] 1994. kako bi se izmijenile neke koncesije primjenjive na banane. Sijedom toga, Zajednica je 15. srpnja 2004. obavijestila WTO o svojoj namjeri da izmijeni koncesije dodijeljene za tarifni broj 0803 00 19 (banane) s rasporeda Zajednice CXL. Pregovore je vodila Komisija uz savjetovanje s odborom koji je osnovan na temelju članka 133. Ugovora i s posebnim odborom za poljoprivredu, sukladno direktivama o pregovorima koje je donijelo Vijeće.
- (3) Komisija nije uspjela postići prihvatljiv sporazum s Ekvadorom i Panamom koje imaju interes kao glavni dobavljači, ni s Kolumbijom i Kostarikom koje imaju interes kao važni dobavljači proizvoda iz podbroja SH 0803 00 19 (banane). Sukladno Prilogu odluci Ministarske konferencije WTO-a od 14. studenoga 2001. o Sporazumu o partnerstvu AKP-EZ [...], Komisija se također konzultirala s drugim članicama WTO-a. Te konzultacije nisu rezultirale prihvatljivim sporazumom.
- (4) Zajednica je 31. siječnja 2005. obavijestila WTO o svojoj namjeri da svoje koncesije vezane uz tarifni broj 0803 00 19 (banane) zamijeni obvezujućom carinom od 230 eura po toni.
- (5) Arbitražni postupak koji je predviđen Prilogom gore navedene odluke, započeo je 30. ožujka 2005. Pravorijekom koji je arbitražni sudac donio 1. kolovoza 2005. bilo je određeno da carinska stopa NPF-a od 230 eura po toni koju je predložila Zajednica nije bila u skladu s gore navedenim Prilogom s obzirom na to da njezin učinak nije bio barem održavanje potpunog pristupa tržištu za dobavljače NPF-a. Komisija je revidirala prijedlog Zajednice u skladu sa zaključcima arbitražnog suca. Prema drugom arbitražnom pravorijeku donesenom 27. listopada 2005., arbitražni sudac je zaključio da carinska stopa NPF-a od 187 eura po toni, prema revidiranom prijedlogu, ne znači prikladno rješenje. Komisija je stoga ponovno izmijenila prijedlog kako bi riješila tu neusklađenost.

- (6) Potrebno je, također, uvesti tarifnu kvotu za banane porijeklom iz [država] AKP-a, sukladno obvezama koje je Zajednica preuzela u okviru Sporazuma o partnerstvu AKP-EZ.
- (7) Valja donijeti mjere potrebne za provedbu ove Uredbe, kao i prijelazne mjere koje se posebno tiču upravljanja tarifnim kvotama za banane porijeklom iz [država] AKP-a, u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. o utvrđivanju postupaka za izvršavanje provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji [SL L 184, str. 23.] (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 17., str. 36.).“ [neslužbeni prijevod]

27 Člankom 1. te Uredbe predviđeno je:

„1. Od 1. siječnja 2006. carinska stopa koja se primjenjuje na banane (oznaka KN 0803 00 19) određuje se u iznosu 176 eura po toni.

2. Svake se godine od 1. siječnja, i to počevši od 1. siječnja 2006., otvara autonomna tarifna kvota od 775.000 tona neto težine za uvoz banana (oznaka KN 0803 00 19) porijeklom iz [država] AKP-a po nultoj stopi carine.“

28 Nakon što je 31. svibnja 2010. potpisan Ženevski sporazum Uredba br. 1964/2005 stavljena je izvan snage Uredbom (EU) br. 306/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2011. (SL L 88, str. 44.).

29 Iz uvodne izjave 3. Uredbe br. 306/2011 proizlazi da će, sukladno Ženevskom sporazumu, Unija postupno smanjivati svoje carinske stope na banane s iznosa od 176 eura po toni na iznos od 114 eura po toni. Prvim smanjenjem, koje je bilo primijenjeno retroaktivno, počevši od 15. prosinca 2009., datuma parafiranja Ženevskog sporazuma, carinska je stopa tako smanjena na 148 eura po toni.

Glavni postupak i prethodno pitanje

30 LVP je društvo uvoznik banana sa sjedištem u Belgiji.

31 Predmet glavnog postupka je zahtjev koji je podnio LVP za povrat preplaćene carine u iznosu od 176 eura po toni uvezenih banana kostarikanskog i ekvadorskog porijekla u razdoblju od 1. siječnja 2006. do 15. prosinca 2009., pretežno tijekom razdoblja od drugog do četvrtog tromjesečja 2006. (u daljnjem tekstu: sporno razdoblje).

32 Taj zahtjev, koji je 6. siječnja 2009. podnesen regionalnoj upravi za carine i trošarine u Gandu, odbijen je odlukom od 20. svibnja 2009.

33 Odlukom od 7. studenoga 2012. upravni pravni lijek koji je LVP podnio 27. srpnja 2009. protiv odluke o odbijanju od 20. svibnja 2009. glavnom upravitelju za carine i trošarine proglašen je neosnovanim zato što su se carine, u trenutku njihova plaćanja, zakonski dugovale na temelju prava Unije.

34 Tužbom koju je 7. veljače 2013. predao tajništvu suda koji je uputio zahtjev LVP je pokrenuo postupak pred sudom protiv odluke glavnog upravitelja za carine i trošarine.

35 U pogledu obveza Unije na temelju prava WTO-a, LVP osporava valjanost carinske stope od 176 eura po toni, koja se primjenjuje od 1. siječnja 2006. na banane podrijetlom iz država AKP-a, određene Uredbom br. 1964/2005. Prema LVP-u režim predviđen navedenom uredbom mogao se primjenjivati samo od datuma sklapanja Ženevskog sporazuma, odnosno od 15. prosinca 2009., tako da je za sporno razdoblje još uvijek trebalo primjenjivati carinsku stopu od 75 eura po toni određenu Uredbom br. 404/93, kako je izmijenjena Uredbom br. 2587/2001 za uvoz banana iz trećih zemalja koje nisu države AKP-a, u okviru kvota A i B uspostavljenih navedenom uredbom.

- 36 Pozivajući se osobito na članak 16. stavak 1. Uredbe br. 404/93, kako je izmijenjena Uredbom br. 2587/2001, sud koji je uputio zahtjev naglašava da pregovori u okviru članka XXVIII. GATT-a iz 1994. tijekom spornog razdoblja još nisu bili završeni, tako da je, po njegovom mišljenju, carinska stopa od 75 eura po toni, koja se primjenjuje na kvotu A od 2,2 milijuna tona otvorenu za uvoz banana iz trećih zemalja Uredbom br. 404/93, kako je izmijenjena Uredbom br. 2587/2001, još uvijek bila na snazi tijekom tog razdoblja i da je nije mogla zamijeniti ona predviđena Uredbom br. 1964/2005. Unija, s jedne strane, i osobito, Republika Kostarika i Republika Ekvador, s druge strane, uspjele su postići sporazum tek od 15. prosinca 2009. Slijedom toga, carinska stopa od 75 eura prestala se primjenjivati tek od tog datuma.
- 37 Sud koji je uputio zahtjev ističe da je Republika Ekvador podnijela tužbu protiv uvođenja carinske stope od 176 eura po toni pred nadležnim tijelima WTO-a. U svojem izvještaju o tom predmetu žalbeno tijelo WTO-a navelo je da je carinska stopa od 75 eura po toni za kvotu od 2,2 milijuna tona ostala na snazi sve do završetka pregovora na temelju članka XXVIII. GATT-a iz 1994., koji su završeni 15. prosinca 2009.
- 38 Iako, u skladu sa sudskom praksom Suda, odredbe prava WTO-a nemaju izravan učinak (vidjeti presudu Van Parys, C-377/02, EU:C:2005:121), sud koji je uputio zahtjev ističe da je ipak moguće da Sud nadzire sukladnost zakonodavstva Unije sa sporazumima WTO-a ako je takvo zakonodavstvo doneseno posebno u provedbi odredaba prava WTO-a ili ako ono izričito upućuje na točno određene odredbe sporazuma WTO-a (vidjeti presude Nakajima/Vijeće, C-69/89, EU:C:1991:186, t. 31.; FIAMM i FIAMM Technologies/Vijeće i Komisija, T-69/00, EU:T:2005:449, t. 114., kao i Fedon & Figli i dr./Vijeće i Komisija, T-135/01, EU:T:2005:454, t. 107.).
- 39 Sud koji je uputio zahtjev osobito ističe da uvodne izjave uredba koje uređuju uvoz u sektoru banana upućuju na WTO i na pregovore u okviru članka XXVIII. GATT-a iz 1994. Stoga se ne može isključiti da je Sud nadležan ocjenjivati zakonitost Uredbe br. 1964/2005 s obzirom na pravila WTO-a.
- 40 U tim je okolnostima Rechtbank van eerste aanleg te Brussel odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Povrjeđuje li Uredba [br. 1964/2005], kako ju je Unija primjenjivala [...] u razdoblju od 1. siječnja 2006. do 15. prosinca 2009., članak I., članak XIII. stavke 1. i 2. točku (d) i članak XXVIII. i/ili bilo koju drugu primjenjivu odredbu GATT-a iz 1994., kada ih se razmatra odvojeno ili zajedno, time što je uvela carinsku stopu od 176 eura po toni koja se primjenjuje na banane (oznaka KN 0803 00 19) suprotnu koncesijama za banane o kojima je [Zajednica] pregovarala, prije nego što se o tom pitanju donese novi Sporazum o kojem se pregovaralo u okviru WTO-a?“

O prethodnom pitanju

- 41 Sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjem u biti pita povrjeđuje li Uredba br. 1964/2005 članak I., članak XIII. stavke 1. i 2. točku (d) i članak XXVIII. i/ili bilo koju drugu odredbu GATT-a iz 1994. time što je tom uredbom uvedena stopa carine od 176 eura po toni koja se na banane primjenjuje počevši od 1. siječnja 2006.
- 42 Zanemarivši autonomnu kvotu od 775.000 tona neto težine po nultoj stopi carine, koja je uvedena spomenutom uredbom za uvoz banana porijeklom iz država AKP-a, Uredba br. 1964/2005 je od 1. siječnja 2006. uvela isključivo tarifni režim za uvoz banana u Uniju, određivši carinsku stopu koja se primjenjuje na banane od tog datuma u iznosu od 176 eura po toni.
- 43 Ispitivanje prethodnog pitanja nameće prethodno rješavanje pitanja mogu li odredbe GATT-a iz 1994. stvarati prava za pojedince na koja se oni mogu izravno pozivati pred nacionalnim sudom radi pobijanja primjene te carinske stope određene člankom 1. stavkom 1. Uredbe br. 1964/2005.

- 44 U tom smislu treba najprije istaknuti da, uzimajući u obzir njihovu narav i strukturu, sporazumi WTO-a načelno ne pripadaju u norme u pogledu kojih Sud nadzire zakonitost akata institucija Unije (vidjeti presudu Portugal/Vijeće, C-149/96, EU:C:1999:574, t. 47.; rješenje OGT Fruchthandelsgesellschaft, C-307/99, EU:C:2001:228, t. 24.; presude Omega Air i dr., C-27/00 i C-122/00, EU:C:2002:161, t. 93.; Petrotub i Republica/Vijeće, C-76/00 P, EU:C:2003:4, t. 53.; Biret International/Vijeće, C-93/02 P, EU:C:2003:517, t. 52., kao i Van Parys, EU:C:2005:121, t. 39.).
- 45 Budući da je utvrdio da je sustav koji je proizašao iz Sporazuma WTO-a važno mjesto sačuvao za pregovore između stranaka (vidjeti presudu Portugal/Vijeće, EU:C:1999:574, t. 36.), Sud je smatrao da bi činjenica da se nadležnim sudovima nameće obveza da odbiju primjenu pravila nacionalnog prava koja nisu u skladu sa Sporazumima WTO-a imala za posljedicu da se zakonodavnim ili izvršnim tijelima ugovornih strana oduzme mogućnost, koju osobito pruža Dogovor o pravilima i postupcima za rješavanje sporova, koji čini Prilog 2. Sporazumu o osnivanju WTO-a (u daljnjem tekstu: Dogovor o rješavanju sporova), da makar i privremeno pronađu rješenje o kojem se pregovaralo (vidjeti presude Portugal/Vijeće, EU:C:1999:574, t. 40. i Van Parys, EU:C:2005:121, t. 48.).
- 46 Osim toga, Sud je procijenio da činjenica da se priznalo da sudac Unije ima izravnu zadaću osiguranja sukladnosti prava Unije s pravilima WTO-a dovodi do toga da se zakonodavnim ili izvršnim tijelima Unije oduzima manevarski prostor koji imaju slična tijela trgovinskih partnera Unije. Naime, nije sporno da su neke od ugovornih strana, među kojima su i najvažniji partneri Unije s trgovinske točke gledišta, s obzirom na predmet i cilj sporazumâ WTO-a, točno zaključile da se oni ne nalaze među pravnim pravilima u pogledu kojih njihova pravosudna tijela nadziru zakonitost svojih pravila nacionalnog prava. Kada bi takvo nepostojanje uzajamnosti bilo prihvaćeno, ono bi moglo dovesti do neujednačene primjene pravila WTO-a (vidjeti presude Portugal/Vijeće, EU:C:1999:574, t. 43. do 46.; Van Parys, EU:C:2005:121, t. 53., kao i FIAMM i dr./Vijeće i Komisija, C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, t. 119.).
- 47 Sud je dužan nadzirati zakonitost određenog akta Unije s obzirom na pravila WTO-a samo pod pretpostavkom da je Unija namjeravala izvršiti posebnu obvezu preuzetu u okviru WTO-a ili u slučaju da akt Unije izričito upućuje na točno određene odredbe iz sporazumâ WTO-a (vidjeti, što se tiče Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1947., presude Fediol/Komisija, 70/87, EU:C:1989:254, t. 19. do 22. i Nakajima/Vijeće, EU:C:1991:186, t. 31. kao i, što se tiče sporazumâ WTO-a, presude Portugal/Vijeće, EU:C:1999:574, t. 49.; Biret International/Vijeće, EU:C:2003:517, t. 53., i Van Parys, EU:C:2005:121, t. 40.).
- 48 Međutim, suprotno onome što tvrdi LVP, u ovom slučaju nije riječ o takvoj iznimnoj situaciji.
- 49 Naime, valja najprije podsjetiti da je Sud presudio da svrha zajedničkog uređenja tržišta u sektoru banana, koje je uspostavljeno Uredbom br. 404/93 i zatim izmijenjeno, nije osigurati izvršenja posebne obveze preuzete u okviru GATT-a iz 1994. u pravnom poretku Unije, niti izričito upućuje na njegove točno određene odredbe (rješenje OGT Fruchthandelsgesellschaft, EU:C:2001:228, t. 28.).
- 50 Nadalje, budući da je Uredbom br. 1964/2005 odredila carinsku stopu koja se primjenjuje na banane koje nisu porijeklom iz država AKP-a u iznosu od 176 eura po toni počevši od 1. siječnja 2006., Unija nije u svojem pravnom poretku namjeravala osigurati izvršenje posebne obveze preuzete u okviru WTO-a, kojom bi se mogla opravdati iznimka od nemogućnosti pozivanja na pravila WTO-a pred sućem Unije i kojom bi se sucu omogućilo da provede nadzor zakonitosti predmetnih odredaba Unije s obzirom na ta pravila.
- 51 U tom pogledu, iz spisa kojim Sud raspolaže proizlazi da je Unija, nakon što je s Republikom Ekvador i Sjedinjenim Američkim Državama sklopila Dogovor o bananama koji predviđa da Unija uspostavi isključivo tarifni režim za uvoz banana najkasnije 1. siječnja 2006., započela pregovore u okviru članka XXVIII. GATT-a iz 1994. kako bi izmijenila svoje koncesije koje se primjenjuju na banane i

kako bi postigla, sukladno Prilogu odluci Ministarske konferencije WTO-a kojim joj je dopušteno odstupanje iz Dohe, sporazum o carinama na uvoz kojima bi se održao potpuni pristup tržištu banana porijeklom iz zemalja NPF-a.

- 52 Nakon što su započeli različiti postupci za rješavanje sporova u okviru WTO-a, s jedne strane na temelju Priloga odluci Ministarske konferencije WTO-a kojom se Uniji dopušta odstupanje iz Dohe, protiv carinskih stopa koje je predložila Unija i, s druge strane na temelju Dogovora o rješavanju sporova, protiv carinske stope od 176 eura po toni koja je određena Uredbom br. 1964/2005, rješenje o kojem se pregovaralo konačno je postignuto 15. prosinca 2009. Ženevskim sporazumom sklopljenim između Unije i predmetnih zemalja NPF-a Latinske Amerike.
- 53 Osim postupnog smanjenja carinske stope koja se primjenjuje na banane počevši od 15. prosinca 2009., navedenim je Sporazumom predviđeno osobito rješavanje sporova u tijeku u okviru WTO-a, što se tiče režima koji se primjenjuje na banane, kao i svih pritužbi koje su podnijele zemlje NPF-a koje su stranke istog sporazuma, na temelju postupaka iz članaka XXIV. i XXVIII. GATT-a iz 1994. Kao što to u biti ističu belgijska i grčka vlada te Vijeće i Komisija, iz toga proizlazi da su, po završetku pregovora koje je započela Unija, države NPF-a koje su stranke Ženevskog sporazuma naposljetku prihvatile da se tijekom spornog razdoblja primjenjuje carinska stopa od 176 eura po toni koja je predviđena Uredbom br. 1964/2005, a protiv koje su usto pokrenuli postupke rješavanja sporova i koja je u okviru tih postupaka bila proglašena neusklađenom s mjerodavnim odredbama GATT-a iz 1994.
- 54 Stoga je potrebno navesti da režim koji je Unija dobila Ženevskim sporazumom, osobito to što su se zemlje NPF-a koje su stranke tog sporazuma zauzele da okončaju sve sporove i riješe sve pritužbe u tijeku, odražava potrebu da se institucijama Unije prizna manevarski prostor u okviru pregovora koji su doveli do postizanja tog sporazuma.
- 55 Posebno treba naglasiti da su, s jedne strane, Dogovori o bananama doista predviđali da će Unija uspostaviti isključivo tarifni režim za uvoz banana najkasnije do 1. siječnja 2006., i da će usto u tu svrhu pravodobno započeti pregovore na temelju članka XXVIII. GATT-a iz 1994., i, s druge strane, da je Prilog odluci Ministarske konferencije WTO-a kojim je Uniji dopušteno odstupanje iz Dohe, njoj u tom pogledu nametao da postupi u skladu s posebnim arbitražnim postupcima kako bi postigla sporazum o carinama na uvoz kojima bi se održao potpuni pristup tržištu za banane porijeklom iz država NPF-a. Međutim, važno je utvrditi da ni ti dogovori ni taj Prilog, pa ni dva arbitražna pravorijeka donesena 1. kolovoza i 27. listopada 2005. na temelju navedenog priloga, na koje upućuje uvodna izjava 5. Uredbe br. 1964/2005, nisu odredili visinu carine na uvoz koju Unija treba primjenjivati.
- 56 Osim toga, dogovori o bananama ne spominju se u Uredbi br. 1964/2005, čija uvodna izjava 1. samo navodi da „[Uredba br. 404/93, kako je izmijenjena Uredbom br. 2587/2001] predviđa stupanje na snagu isključivo tarifnog režima za uvoz banana najkasnije do 1. siječnja 2006.“ [neslužbeni prijevod]
- 57 Usto, carinska stopa u iznosu od 176 eura po toni, koja je određena Uredbom br. 1964/2005, naknadno je proglašena neusklađenom s mjerodavnim odredbama GATT-a iz 1994. u okviru postupaka rješavanja sporova pokrenutih na temelju Dogovora o rješavanju sporova. Suprotno onome što tvrdi LVP, ta okolnost potkrjepljuje zaključak da Unija, time što je odredila upravo tu visinu carinske stope koja se primjenjuje na banane počevši od 1. siječnja 2006., nije namjeravala osigurati izvršenje posebne obveze preuzete u okviru WTO-a.
- 58 Iz prethodno navedenog proizlazi da se Uredbu br. 1964/2005 ne može smatrati mjerom koja je namijenjena tome da u pravnom poretku Unije osigura izvršenje posebne obveze preuzete u okviru WTO-a.

- 59 Naposljetku, samo upućivanje na kontekst pregovora koje je Unija započela u okviru članka XXVIII. GATT-a iz 1994., iz uvodnih izjava 2. do 5. Uredbe br. 1964/2005, ne može dovesti do zaključka da ta Uredba udovoljava drugom uvjetu pod kojim bi se, kao što to proizlazi iz točke 47. ove presude i u skladu s presudom Fediol/Komisija (EU:C:1989:254, t. 19. do 22.), mogla opravdati iznimka od nemogućnosti da se pred sućem Unije pozove na pravila WTO-a, to jest uvjetu prema kojem predmetni akt Unije treba izričito upućivati na točno određene odredbe sporazumâ WTO-a.
- 60 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da odredbe GATT-a iz 1994. ne mogu stvarati prava za pojedince na koja se oni mogu izravno pozivati pred nacionalnim sudom radi pobijanja primjene stope carine od 176 eura po toni određenoj u članku 1. stavku 1. Uredbe br. 1964/2005.

Troškovi

- 61 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu koji nisu troškovi spomenutih stranaka ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (peto vijeće) odlučuje:

Odredbe Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. koji se nalazi u Prilogu 1. A Sporazumu o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (WTO), potpisanom u Marakešu 15. travnja 1994. i potvrđenom odlukom Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986.-1994.) ne mogu stvarati prava za pojedince na koja se oni mogu izravno pozivati pred nacionalnim sudom radi pobijanja primjene stope carine od 176 eura po toni određenoj u članku 1. stavku 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1964/2005 od 29. studenoga 2005. o carinskim stopama za banane.

Potpisi